

ktator Hitler udaril po gleškem premierju Churchillu

V svojem govoru v parlamentu je orisal potek balkanske vojne in ponovno naglasil, da bo Nemčija strla vse sovražnike. Angleška bojna mornarica odrezana od zaloga olja zaradi vojne v Iraku. Nemške in italijanske pozicije v Libiji bombardirane z morja in iz zraka. Berlin naznanil okupacijo vseh grških otokov razen Krete

5. maja.—Parlament je orisal Hitlerjevo deklaracijo, da je nemška oborožena sila pripravljena na vse, kar ji bodo predložili sovražniki. Koalicija je pripravljena, da se bo borila proti Hitlerju, ki bi radi zadavili nacizem, ima samo eden odločilni cilj: uničiti Hitlerja.

5. maja.—Parlament je orisal Hitlerjevo deklaracijo, da je nemška oborožena sila pripravljena na vse, kar ji bodo predložili sovražniki. Koalicija je pripravljena, da se bo borila proti Hitlerju, ki bi radi zadavili nacizem, ima samo eden odločilni cilj: uničiti Hitlerja.

5. maja.—Parlament je orisal Hitlerjevo deklaracijo, da je nemška oborožena sila pripravljena na vse, kar ji bodo predložili sovražniki. Koalicija je pripravljena, da se bo borila proti Hitlerju, ki bi radi zadavili nacizem, ima samo eden odločilni cilj: uničiti Hitlerja.

5. maja.—Parlament je orisal Hitlerjevo deklaracijo, da je nemška oborožena sila pripravljena na vse, kar ji bodo predložili sovražniki. Koalicija je pripravljena, da se bo borila proti Hitlerju, ki bi radi zadavili nacizem, ima samo eden odločilni cilj: uničiti Hitlerja.

5. maja.—Parlament je orisal Hitlerjevo deklaracijo, da je nemška oborožena sila pripravljena na vse, kar ji bodo predložili sovražniki. Koalicija je pripravljena, da se bo borila proti Hitlerju, ki bi radi zadavili nacizem, ima samo eden odločilni cilj: uničiti Hitlerja.

5. maja.—Parlament je orisal Hitlerjevo deklaracijo, da je nemška oborožena sila pripravljena na vse, kar ji bodo predložili sovražniki. Koalicija je pripravljena, da se bo borila proti Hitlerju, ki bi radi zadavili nacizem, ima samo eden odločilni cilj: uničiti Hitlerja.

5. maja.—Parlament je orisal Hitlerjevo deklaracijo, da je nemška oborožena sila pripravljena na vse, kar ji bodo predložili sovražniki. Koalicija je pripravljena, da se bo borila proti Hitlerju, ki bi radi zadavili nacizem, ima samo eden odločilni cilj: uničiti Hitlerja.

5. maja.—Parlament je orisal Hitlerjevo deklaracijo, da je nemška oborožena sila pripravljena na vse, kar ji bodo predložili sovražniki. Koalicija je pripravljena, da se bo borila proti Hitlerju, ki bi radi zadavili nacizem, ima samo eden odločilni cilj: uničiti Hitlerja.

5. maja.—Parlament je orisal Hitlerjevo deklaracijo, da je nemška oborožena sila pripravljena na vse, kar ji bodo predložili sovražniki. Koalicija je pripravljena, da se bo borila proti Hitlerju, ki bi radi zadavili nacizem, ima samo eden odločilni cilj: uničiti Hitlerja.

5. maja.—Parlament je orisal Hitlerjevo deklaracijo, da je nemška oborožena sila pripravljena na vse, kar ji bodo predložili sovražniki. Koalicija je pripravljena, da se bo borila proti Hitlerju, ki bi radi zadavili nacizem, ima samo eden odločilni cilj: uničiti Hitlerja.

5. maja.—Parlament je orisal Hitlerjevo deklaracijo, da je nemška oborožena sila pripravljena na vse, kar ji bodo predložili sovražniki. Koalicija je pripravljena, da se bo borila proti Hitlerju, ki bi radi zadavili nacizem, ima samo eden odločilni cilj: uničiti Hitlerja.

5. maja.—Parlament je orisal Hitlerjevo deklaracijo, da je nemška oborožena sila pripravljena na vse, kar ji bodo predložili sovražniki. Koalicija je pripravljena, da se bo borila proti Hitlerju, ki bi radi zadavili nacizem, ima samo eden odločilni cilj: uničiti Hitlerja.

5. maja.—Parlament je orisal Hitlerjevo deklaracijo, da je nemška oborožena sila pripravljena na vse, kar ji bodo predložili sovražniki. Koalicija je pripravljena, da se bo borila proti Hitlerju, ki bi radi zadavili nacizem, ima samo eden odločilni cilj: uničiti Hitlerja.

5. maja.—Parlament je orisal Hitlerjevo deklaracijo, da je nemška oborožena sila pripravljena na vse, kar ji bodo predložili sovražniki. Koalicija je pripravljena, da se bo borila proti Hitlerju, ki bi radi zadavili nacizem, ima samo eden odločilni cilj: uničiti Hitlerja.

5. maja.—Parlament je orisal Hitlerjevo deklaracijo, da je nemška oborožena sila pripravljena na vse, kar ji bodo predložili sovražniki. Koalicija je pripravljena, da se bo borila proti Hitlerju, ki bi radi zadavili nacizem, ima samo eden odločilni cilj: uničiti Hitlerja.

5. maja.—Parlament je orisal Hitlerjevo deklaracijo, da je nemška oborožena sila pripravljena na vse, kar ji bodo predložili sovražniki. Koalicija je pripravljena, da se bo borila proti Hitlerju, ki bi radi zadavili nacizem, ima samo eden odločilni cilj: uničiti Hitlerja.

5. maja.—Parlament je orisal Hitlerjevo deklaracijo, da je nemška oborožena sila pripravljena na vse, kar ji bodo predložili sovražniki. Koalicija je pripravljena, da se bo borila proti Hitlerju, ki bi radi zadavili nacizem, ima samo eden odločilni cilj: uničiti Hitlerja.

5. maja.—Parlament je orisal Hitlerjevo deklaracijo, da je nemška oborožena sila pripravljena na vse, kar ji bodo predložili sovražniki. Koalicija je pripravljena, da se bo borila proti Hitlerju, ki bi radi zadavili nacizem, ima samo eden odločilni cilj: uničiti Hitlerja.

Domače vesti

Milwaukee novice

Milwaukee. — Dne 22. aprila je umrla 59-letna Mary Lesjak, roj. Kranjc in doma iz Ljubnega na Štajerskem. Zapuška moža, štiri sinove, tri hčere in sestru. — Jos. Tratnik je prejel vest o nesrečni smrti svojega brata Janeza v Kokarjih v Savinjski dolini na Štajerskem. Dne 25. febr. t. l. je pončil zabredel v Strugo in utonil. V Ameriki zapuška poleg njega še sestro Jožefo Hren. — Poroke: Jos. L. Glojek iz W. Allisa in Dorothy Kovatovič, Jos. Kranjc in Stephany Zafran, Emil Dolenski in Lorraine Hribar, Rudolf Oražem in Ana R. Zeleznik, Rudolf Arko in Angela Schuller ter Nick Zurič in Theresa Rogan.

Is Calumeta

Calumet, Mich. — Dne 20. aprila je po dolgi bolezni umrla Mary Plautz (Plavec), stara 71 let, ki je tu živela čez 50 let in bila je rojena nekje v Beli Krajini. Zapustila je sina in štiri omožene hčere.

Nov grob v Coloradu

Canon City, Colo. — Pred kratkim je tu umrla Franciška Strainer, roj. Owen, stara 55 let in doma iz Lipljene pri Škocijanu na Dolenjskem. V Ameriki je bila 36 let in zapuška moža in tri sinove.

Is Pennsylvanije

Braddock, Pa. — Pred dnevi je tu naglo za srčno kapjo umrla Frances Zaletel, stara 59 let in doma od Fuzine na Dolenjskem. Zapuška pet hčera in 15 vnukov.

Čikaške vesti

Chicago. — Poroke: Anton Kitz ml. in Jennie M. Demšar (22-22), Louis Lah in Eleanor Detlowe (31-29), Martin Kušar in Rosalie Wynn (35-27) ter George P. Panjan in Shirley La Stelle (21-19).

Is Clevelanda

Cleveland. — Dne 29. aprila je po dolgi bolezni umrl Anton Arko, star 73 let in rojen v Zagradcu na Dolenjskem. Zapuška dva sinova, pet hčera in tri sestre. — Umrl je tudi Frank Škoda, star 75 let in rojen v Mali Račni na Dolenjskem. V Ameriki je bil 49 let in zapuška žena, sina in tri hčere. — Dalje je umrla Justina Smole, roj. Dacar, stara 40 let in doma iz Gornjih Dupelj pri Trški gori na Dolenjskem. V Ameriki je bila 20 let in tu zapuška moža in sina. — Dne 1. maja je umrla Johana Pižmoht, roj. Gregorič, stara 56 let in doma iz Bistrice pri Št. Rupertu na Dolenjskem. V Ameriki je bila 16 let in tu zapuška sina, tri hčere in brata.

Nov grob v New Yorku

Portville, N. Y. — Tu je pred dnevi umrl Anton Mohar, star 76 let in doma iz Retja pri Loknem potoku. Zapustil je ženo, sina in pet hčera.

Še nekaj iz Penne

Farrell, Pa. — Dne 27. m. m. je tukaj umrl John Peršin, star 76 let in doma iz Ilike vasi pri Ljubljani. Zapuška žena, tri hčere in dva brata.

Število brezposelnih padlo na šest milijonov

New York, 3. maja. — Industrijski konferenčni odbor poroča, da je brezposelnost padla na najnižjo točko v zadnjih enajstih letih. Ob koncu marca je bilo 6,142,000 brezposelnih, 3,000,000 manj kot v istem mesecu preteklega leta. Odbor je pa vključil v število brezposelnih 2,472,000 oseb, uposlenih pri gradnji rečnih projektov, in v ta-

Gore razvalin v Belgradu

Nekateri predeli popolnoma uničeni

Belgrad, 3. maja. — To mesto, prestolnica Jugoslavije pred štirimi tedni, je zdaj kup razvalin. Bombe, katere so vrgli Nemci, so uničile več mestnih predelov popolnoma.

Nemški list, ki izhaja v pokrajini severno od Belgrada in je zdaj ogrsko ozemlje, poroča, da je bilo do sedaj potegnjenih 16,000 trupel izpod podrtih, ampak delo še ni končano. Srbski jetniki pod nadzorstvom nacističkih stražnikov odstranjujejo podrtine.

Morda najbolj razdejano poslopje je hotel Srbski kralj, dobro znan turistom, ki so prihajali v Belgrad. Gotovo je, da ni nihče ušel smrti, ko so nemške bombe padle na ta hotel. Velik železen most čez reko Savo je bil porušen v teku bombardiranja. Železno ogrado zdaj štrli iz vode. Nekatera visoka poslopja še stoje in niso bila do sedaj poškodovana. Bombe jih najbrže niso zaledele tako silo kot druge objekte.

Vodovodne in električne naprave so bile razdejane. Vzelo bo več tednov, preden bodo spet funkcionirale. Nemške avtoritete vladajo z železno pestjo. Gornja proti židom je bila odrejena. Nemške oblasti so uveljavile dekret, da se morajo vsi židje registrirati pri policiji. Ta vsebuje tudi grožnjo, da bo vsak žid, ki se ne registrira, ustreljen.

Za mir na "socialistični podlagi"

Resolucija članov neodvisne delavske stranke

London, 3. maja. — Trije člani neodvisne delavske stranke so predložili parlamentu resolucijo z zahtevo, naj narodna vlada nadomesti sedanjí Churchillov kabinet in ta naj bi takoj apelirala na evropske narode pod dominacijo nacističke Nemčije, "naj se izrečejo za sklenitev miru na socialistični podlagi." Resolucija je bila predložena v obliki amandamenta in je povezana s Churchillovo, naj parlament izreče zaupnico vladi in podpre njeno politiko na Grškem, Bliznjem vzhodu in vodstvo vojnih operacij na splošno.

Argument je, "da se je ponovilo na Grškem, kar se je zgodilo na Norveškem pred formiranjem sedanje vlade in da je to nadaljnji dokaz katastrofalnega razvoja vojne." V parlamentu ima neodvisna delavska stranka tri poslance. Ti so James Maxton, John McGovern in Campbell Stephen.

Amerika naj "zamrzne" imetje osišč

London, 3. maja. — Angleška vlada se trudi, da potegne Združene države v vrsto v soglasju s svojo ekonomsko politiko v tej vojni. To naj bi storile z "zamrzanjem" nemškega in italijanskega imetja in splošnim bojkotiranjem trgovine osišč. Roosevelt je že "zamrznil" fondne države, katere je okupirala Hitlerjeva armada. Nemčija in Italija imata še sklade v Ameriki, ki jima omogočajo kupovanje blaga. Hugh Dalton, angleški minister ekonomske vojne, je objavil listo firm v Ameriki in latinskih republikah, ki so pod nemško in italijansko kontrolo.

borih CCC. V industrijah je bilo v marcu uposlenih 49,373,000 delavcev, največje število od septembra 1. 1929. Aktualno je število brezposelnih znašalo v marcu 3,670,000.

IZDAJSTVO PETOKOLONCEV ZLOMIL O JUGOSLAVIJO

Hrvaški nacionalisti pobijali srbske vojake

PAVELIČ NASTOPIL PROTI ŽIDOM

Istanbul, Turčija, 3. maja. — Sedaj se odkrivajo podrobnosti, kako je Hitlerjeva oborožena sila potisnila Jugoslavijo v militaristični jarem. Jugoslavanska vlada se je znašla v vrtincu intrig in izdajstva; ko je nemška armada udrla v deželo.

Skoro vsi Hrvatje so bili petokolonci. Kakor hitro je nemška armada udrla v Jugoslavijo, so se petokolonci v mnogih krajih pokazali z znaki svastike na svojih rokavih. Bombni napadi in odkritje izdajstva so povzročili splošno paniko med prebivalci in ideja, da je peta kolona aktivna povsod, se je naglo širila. Panika in bojazen sicer nista povzročili poraza, povečali pa sta konfuzijo.

Komunikacijske zveze so bile uničene takoj po invaziji. Niti visoki uradniki niso vedeli, kje se člani vlade nahajajo. Razum se je umaknil strahu in ignoranci. Poveljniki armadnih zborov niso mogli navezati stikov z glavnim stanom in krajevni poveljniki niso niti vedeli, kje se sovražnik nahaja in kdaj in kje bo udaril. V ozadju je učinkovito funkcionirala nacističska propaganda. Poveljniki so verjeli tej propagandi zlasti potem, ko so bili informirani, kako hitro nemški bombniki rušijo Belgrad.

Nemški vojaki so po vkorakanju v Belgrad pričeli pleniti trgovine. Pobrli so vse, kar so dosegli njihove roke. Srbi nimajo nobenih iluzij in vedo, kaj jih čaka. Naciji rabijo silne metode, da zlomijo bojno razpoloženje in odpor srbskega naroda kot so jih na Poljskem. Studenče so bili potrti in razkačeni obenem, ko so bili informirani, da belgradska univerza ostane zaprta. Naciji so dali razumeti Srbom, da so manjvredno ljudstvo in da ne potrebujejo univerze.

Hrvaške čete so se uprle poveljnikom, ko je nemška armada udrla v deželo. Ostroreleci in nacionalisti so se utaborili v hišah in streljali na srbske vojaške, ki so skušali braniti domovino pred močno nemško oboroženo mašino. Jugoslavija je bila vsled tega in drugih vzrokov strta v desetih dneh. Ze pred vdomom Hitlerjevih armad, je bilo očitno, da je bila Jugoslavija nepripravljena za boj proti tem armadam.

Zagreb Hrvaška, 3. maja. — Hrvaška, najnovejša država v Hitlerjevi novi Evropi, je svetu še nepoznana, ampak oni, ki so opazovali znotraj njeno ustvarjanje, vedo, da spada v okvir osišč. Nova vlada, naklonjena Nemčiji in Italiji, je bila ustanovljena v momentu, ko so nemške oklopne enote pridrvele v Zagreb. To se je zgodilo 10. aprila — štiri dni po Hitlerjevem napadu na Jugoslavijo.

Ustaši so edina politična organizacija na Hrvaškem. Ta ima gotove pravice pri izvrševanju funkcij, katere so povezane s civilno administracijo. Taj načeljuje dr. Ante Pavelič, ki je tudi predsednik nove države. Očitno je že, da bo Paveličeva vlada prav tako brutalna pri zatiranju židov kot so naciji. Uveljavila je že dekrete, ki prepovedujejo židom vstop v restavracije, kavarne in hotele. Mnogo trgovin v Zagrebu je razobesilo napise, da vstop židom ni dovoljen. Vsi židovski odvjetniki so bili aretirani in odvedeni v ječe. Slična usoda čaka druge židovske profesionalce.

Shod čikaških Jugoslovanov

Barbarski nacizem ožigosan

Zadnji petek zvečer, dne 2. maja, je bil v Pilsen parku na zapadni strani Chicaga jugoslovanski shod z veliko udeležbo. Prostorni paviljon v parku je bil napolnjen; bilo je čez tisoč ljudi. Shod je bil sklican menda po konzulu Cabriću in njegovih ljudeh, Srbi in Hrvatih, predsedoval pa je Slovenec Leo Jurjevčev.

Govorili so večinoma Srbi in Hrvatje ter dva Čeha in Poljaka. Slovenski govornik je bil sam eden, namreč Jos. Zalar iz Jolleta, tajnik slovenske sekcije JPO, ki je v glavnem namesto govora prečital znano Izjavo, sprejeto v Chicagu 19. aprila, s katero je naredil dober efekt.

Glavni govornik je bil jugoslovanski poslanik Konstantin Fotič, ki je prišel iz Washingtona in kateri je na kratko očrtal dogodke v Jugoslaviji zadnjih tih tednov. Na koncu shoda je bila sprejeta resolucija, ki žgoče obsoba barbarsko razdejano Jugoslavijo po Hitlerjevi morilni mašini in izdajstvo hrvaških ter macedonskih fašistov, obenem pa apeluje na ameriške Jugoslovane za slogo in moralno ter finančno pomoč nesrečni staridomovini.

Trije pevski zbori (slovenska Adrija, hrvaška Zora in srbski Branko Radičević) so peli patriotične himne.

Na shodu je bilo okrog sto Slovencev, ki pa večinoma niso bili zadovoljni z vojaškimi čeremonijami, s katerimi je bil shod odprt, niti s trdim oficioznim tonom, v katerem se je vršila doma vsa priredba. Ali se bodo ameriški Srbi in Hrvatje kdaj otreli okorelega in smešnega starokrakerskega formalizma?

Jugoslovanska vlada v Egiptu

Armada se bori naprej proti osišč

Washington, D.C. — Dopisništvo Centralnega tiskovnega urada pri jugoslovanskem poslanstvu v Washingtonu je bilo obveščeno iz najzanesljivejšega vira, da je vlada Jugoslavije s svojim predsednikom generalom Dušanom Simovićem in ministrom zunanjih zadev dr. Momčilom Ninčićem na čelu v Kairu, Egipt.

Skupaj z jugoslovansko vlado v Egiptu je del jugoslovanskih teritorialnih in zračnih sil. Celokupno jugoslovansko vojno brodovje je s brodovjem Velike Britanije v Sredozemskem morju. Ta obvestila, ki so potrjena iz angleških uradnih virov, potrjujejo najjasneje to, da se tako jugoslovanska zakonita vlada kakor tudi jugoslovanska bojna sila še dalje v izgnanstvu bori proti osišč in da nadaljuje Jugoslavija zaeno z Veliko Britanijo in Grčijo in z vsemi zavezniškimi vojnimi silami.

Te potrjene vesti kar najodločneje zanikujejo vse prejšnje lažne informacije nemške in italijanske propagande o tem, kakor da sta Jugoslavija in njena vojska kapitulirali. Jugoslavija nadaljuje s svojimi vojnimi silami še naprej svoj boj za neodvisnost do končne zmage.

Meje nove hrvaške države še niso bile potegnene. Domneva je, da bo ta imela okrog 5,000,000 prebivalcev, armada in diplomatski zbor, v čigar področje bo spadala ureditev odnosov z drugimi državami.

ROOSEVELT PRI- POROČA POSPEŠI- TE V PRODUKCIJE

Vojne industrije morajo obratovati s polno paro

AVTNA UNIJA OBNOVI RAZGOVORE

Washington, D. C., 3. maja. — Predsednik Roosevelt je izjavil, da morajo vojne industrije operirati noč in dan in sedem dni v tednu, da se pospeši produkcija orožja, tankov, letal, municije in drugega bojnega materiala in izvajanje programa narodne obrambe. Dotok orožja v Anglijo se mora tudi povečati, da bo slednja lahko nadaljevala borbo proti osišču.

Roosevelt je dejal, da je popolnoma uverjen, da ima Amerika dovolj izurjenih delavcev in da položaj ne zahteva podaljšanja delovnih ur. Njegova izjava je v konfliktu s onimi, ki so jih podali uradniki vojnega in mornaričnega departmanta, da se opaža pomanjkanje izurjenih delavcev. Ko je predsednik izdal proklamacijo glede povečanja produkcije orožja, je federalni uradni biro za produkcijo bojne opreme začel študirati poročila Zveze ameriških tovarnarjev o produktivni kapaciteti. Predsednik je dejal, da so ta poročila dobrodošla, vendar je potreben tudi federalni pregled.

"Naraščajoče zahteve za tanke, bojna letala, orožje in strelivo je treba upoštevati," pravi Roosevelt v svoji izjavi. "Predvsem moramo skrbeti za mobilizacijo vseh sredstev produkcije. Amerika mora izvesti program oboroževanja v najkrajšem mogočem času, ker to zahteva kritična situacija. Iz tega razloga je potrebno, da vojne industrije operirajo noč in dan."

Washington, D. C., 3. maja. — Federalni posredovalni odbor je dobil zagotovilo od avtne unije CIO, da je pripravljena na obnovo pogajanj s predstavniki korporacije General Motors, ki naj bi končala konflikt in preprečila stavko v tovarnah te korporacije. Pogajanja so bila pretrgana zadnji torek, ko je korporacija odbila zahtevo unije, da mora nova pogodba vključevati provizijo glede zaprte delavnice. Federalni odbor je naznanil, da se bodo pogajanja obnovila v ponedeljek.

Poleg zaprte delavnice zahteva unija tudi zvišanje plače za deset odstotkov, priznanje sistema zaupnikov in daljše letne počitnice s plačo.

Francosko sodišče obsodilo komuniste

Vichy, Francija, 3. maja. — Vojaško sodišče v Marsellisu je obsodilo 26 komunistov v zapor od enega do šestih let na obtožbo, da so nameravali reorganizirati komunistično stranko. Med obsojenci je Jean Lafaurie, eden izmed komunističnih voditeljev, ki so bili nedavno aretirani v policijskih navalih. Sodišče v Montepellieru je tudi obsodilo pet komunistov v zapor na obtožbo razpečavanja komunističnih tiskovin.

Unija ADF zmagala pri volitvah

Chicago, 3. maja. — Unija Američke delavske federacije je zmagala pri volitvah glede reprezentacije pri kolektivnih pogajanjih, ki so se vršile med delavci v tovarni Hubbard Steel Foundry Co. Dabila je 558 glasov, jeklarska unija CIO pa 526 glasov. Volitve je odredil federalni delavski odbor.

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT

GLASLO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE
PODPORNE JEDNOTE

Organ of and published by Slovene National Benefit Society

Narodna in Zdravna družava (Ivan Chicago) in Kanada
\$2.00 na leto, \$3.00 za pol leta, \$1.50 za četrt leta; za Chicago
in Cleveo \$1.50 za celo leto, \$2.25 za pol leta; za inozemstvo
\$2.50.

Subscription rates for the United States (except Chicago)
and Canada \$2.00 per year, Chicago and Cleveo \$1.50 per year,
foreign countries \$2.50 per year.

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisni dopisov in nena-
ročnih člankov se ne vračajo. Rokopisni literarne vsebine
(črtice, povesti, drame, pesmi itd.) se vrnejo pošiljatelju
le v slučaju, če je priložil poštino.

Advertising rates on agreement. Manuscripts of communi-
cations and unedited articles will not be returned. Other
manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned
to sender only when accompanied by self-addressed and stamped
envelope.

Naslov na vsa, kar ima stik s listom
PROSVETA

2457-59 So. Lawrence Ave., Chicago, Illinois

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

Datum v oglepaju na primer (May 31, 1941), poleg valnega
imena na naslovu pomeni, da vam je s tem datumom postila na-
ročnina. Poslovite se pravilno, da se vam list ne udeli.

1941 138

Ameriški naceti so zadovoljni

Ameriški petokolonci — nemški bundovci, italijanski fašisti, Coughlinovi frontarji, komunisti in ostali diktatoristi v srebrnih, žoltnih, vodenih, zarjavelih in kuščarskih srajcah — si veselo manejo roke v tem hipu. Ni jim treba iti v ospredje in v odprtem boju pripravljati ameriških tal za Hitlerjev "novi red," kajti to delo opravljajo zanje drugi z največjim navdušenjem in — gratis.

Petokolonci si v tem momentu lahko upravičeno čestitajo. Koliko časa bodo tako srečni, je seveda drugo vprašanje, ampak danes je zanje vse all right.

Namesto da bi petokolonci vodili propagando proti vladi in Angliji in demokraciji na stroške nacistične Nemčije — jo vodijo oni, ki kriče, da so največji ameriški patriotje in katerih grmeče geslo je "America First". Ti fanatiki so pripravljali zapraviti vsa svoja premoženja, na milijone in milijone dolarjev, samo če bi mogli uničiti Rooseveltovo administracijo in zagotoviti poraz Angliji. Kajti oni sovražijo Roosevelta in Anglijo bolj kot Hitlerja in nacizem.

Petokolonci so lahko res zadovoljni. Njim ni treba storiti drugega kot iti na Wheelerjev ali Lindberghov shod ali na shod "fathra" O'Briena in tamkaj ploskati govornikom; lastnih shodov jim ni treba sklicavati, kajti nosilci napisu "America First" so boljši blufaci kot oni sami.

Petokolonskim lističem ni treba drugega kakor ponatisniti govore senatorja Wheelerja, Lindbergha, "fathra" O'Briena in ostale brigade "America First" in njihovo podlo delo je opravljeno, nakar lahko sede v svojih kotih in se na tihem smehljajo — zabitim "patriotom", ki tako izbrno izvršujejo njihovo zločinsko nalogo.

Le slepec še ni znan, da glavna masa v ospredju brigade "America First", za katero v ozadju se skriva in zadovoljno reži peti kolona, so ameriški Irci. V tej falangi ameriških Irciev so zastopani vsi sloji in razredi od bankirjev in drugih kapitalistov, političnih veljakov in katoliških škofov ter kardinalov na vrhu do najnižjega štacunarja in garača; vse te bogate in ubožne Irce veže ena sama skupnost: nepopisno sovražstvo do Anglije.

Irci so tista masa, katera danes najbolj razgraja v velemlstih Amerike proti izvajanju zakona pomoči za Anglijo, katera navdušeno opravlja najboljšo delo za peto kolono in katera "mehča" Ameriko za Hitlerjev "novi red."

Ampak poleg ameriško-irskih Irciev, pravih Irciev, so še drugi Irci. Ki danes vedoma ali nevedoma, hote ali nehote in direktno ali indirektno pomagajo peti koloni s pripravljanjem Amerike za Hitlerjev "novi red." To so — poleg drugih — jugoslovanski Irci.

Po Hitlerjevem navalu na Balkan so slovaški Irci dobili nove zaveznike v bolgarskih, hrvaških in slovenskih Ircih. Koliko je teh Bolgarov v Ameriki, ne vemo, ker ameriški Bolgari se niso nikdar mekali z nami in tudi zdaj se ne vemo pa, kako je s hrvaškimi Irci.

Hrvaški Irci ("musobranci" ali fašisti) v Ameriki so kopije pristašev fašista Paveliča v starem kraju. Voditelji hrvaških Irciev v Ameriki so v glavnem hrvaški duhovniki, med katerimi se zlasti odlikuje Ilja Severovič — menda iz Youngstowna, O. — kateri sovraži pravoslavne Srbe tako strastno kakor sovraži katoliški Irec angličanske Angleže. V enem kakor v drugem primeru poteka mrznja iz verskih razlogov — in vsak razumen človek vam lahko pove, da verski fanatizem je najstrašnejši med vsemi fanatizmi.

Slovenskih Irciev v naši javnosti — ni videti. Kolikor jih je, se plazijo po kotih in vodijo ustmeno agitacijo. Pretiravali pa bi, če bi rekli, da jih ni. Čeprav jih je malo, jih je sorazmerno z našim številom — preveč.

Jugoslovanski Irci v Ameriki so torej na stopnji ameriških Irciev in vsaj indirektno sodelujejo z njimi; dajejo jim, če ne drugega, moralno podporo. S tem hote ali nehote pomagajo peti koloni, ker pripravljajo tla za Hitlerjev "novi red" — ki ni ne nov, niti ni red, kakor ga je označil Roosevelt.

Yes, ameriški naceti so lahko zadovoljni vsaj za hip...

Glasovi iz naselbin

Prijatelju Rebolu v spomin

Piney Fork, O. — Poročano je že bilo v Prosveti, da je 21. aprila umrl nagle smrti, zadržet od srčne napake, John Rebol, član društva 13 SNPJ v Bridgeportu.

Z njim sva se spoznala nekako pred 47 leti v Leobnu na Gornjem Stajerskem. Bila sva skupaj na stanovanju v "purnem cimru" in zahajala v čitalnico organiziranih premozarjev po knjige, da sva jih doma čitala. Potem je on odpoval v Nemčijo.

Leta 1904 nekako zadnje nedeljo v juniju sva se prvič sestajala v Ameriki. Prišla sva skupaj v Bellairju, O. Jaz sem bil komaj 14 dni v Ameriki in sem delal na Glencoeu. Takoj me je začel nagovarjati, naj pristopim v društvo Bratstvo 4 SNPJ s sedežem na Neffsu, kjer je on takrat živel. Pravi mi, da tukaj v Ameriki ni nobene Bratovske skladnice in ne bolnišnice blagajne. Ako je človek bolan ali po bit, mora sam zase skrbeti. Reče mi, ako takoj plačam, bom imel plačan asessment za nazaj, to je od prvega junija. Brez ugovora mu plačam prvi asessment in se naročim na Glas Svobode. Tako sem imel plačan asessment od 1. junija leta 1904, ko sem bil še v starem kraju.

Potem se je preselil z Neffsa na Glencoe. Prišel je delati v premogorovu Dolori, kjer mi je kopal premog s strojem. (Tega rova ni več.) Leta 1905 smo na Glencoeu ustanovili jugoslovanski socialistični klub in se pozneje pridružili JSZ. Ta klub je dolga leta posloval in je tudi John Rebol zanj agitiral.

Rebolu ni ugajalo delo v premogovniku. Ker je na Glencoeu imel svojo hišo, jo je dal v najem in šel v Lowellville, kjer je vzel v najem salun in tam ustanovil tudi društvo Proletarec 37 SNPJ. Ker mu tam ni neslo, je zopet prišel nazaj v Glencoe. Tam je nekaj časa imel salun brez dovoljenja, toda so mu ga kmalu zaprli. Potem pa je postal "plehar" in hodil z zlatino po naselbinah. Čestokrat sta skupaj potovala s pokojnim Williamom Sitarjem in sta enkrat šla tudi v Kansas.

Zopet je dal hišo v najem na Glencoeu in se preselil v Cleveland, kjer sta s Frankom Černetom nekaj časa skupno vodila zlatarsko trgovino. Potem je zopet prišel nazaj na Glencoe in po nekaj letih prodal domačijo ter se preselil v Bridgeport, kjer je kupil veliko zidano hišo na lepem prostoru. Pred letom dni je zbolel in boleznijo tudi podlegel. Ženo sta vzgojila šest otrok, tri fante in tri dekleta, ki si že vsi služijo svoj kruh razen mlajšega sina, ki je v kolegiju v Columbusu, O.

Po vseh naselbinah, koder je pokojni John Rebol hodil, je pridno agitiral za Slovensko narodno podporno jednoto in Jugoslovansko socialistično zvezo. Ob organizaciji sta mu bili pri srcu in tudi stebel bi se bil zanje, ako bi kdo nasprotoval ali mu zabavljaj. Brez "pričkanja"

tudi midva z Rebolom nisva bila, toda najine debate sva vedno zaključila brez jeze. On je zelo rad gledal na Rusijo, dokler ni postal razočaran. Na društvene in klubove veselice je rad zahajal z ženo. Tudi je bil velik šaljivec in je s svojimi dvitipi napravil dosti smeha.

Udeležil sem se njegovega pogreba 23. aprila. Rečeno je bilo, da bo ob 2. popoldne odpleljan v krematorij v Pittsburgh. Zbralo se je precej veliko ljudi. Člani društva 13 SNPJ so prikorakali z zastavo. Jože Snoy je precej lepo in razločno prečital poslovilni govor v slovensščini, Adolph Bradach pa v angleščini. Meni se je tak pogreb dopadel, da ni bilo treba iti še na pokopališče jokati se. Časten mu spomin, njegovi družini pa moje iskreno sožalje!

Nace Zlemberger.

Vesti iz Bridgeporta

Bridgeport, O. — O smrti pokojnega br. Johna Rebola je poročal podpisani in tudi br. A. Garden mu je napisal lep nekrolog, katerega je pokojni zaželel. Slavo mu pojemo sedaj, ko je spremenjen v pepel. Ker on o vsem tem ne ve nič, naj bo to pa v tolažbo njegovi ženi Johani in otrokom.

Pogreb se je vršil oziroma društveni obredi v sredo, 23. aprila, ob 2. popoldne v njegovi hiši, takoj nato pa je bilo njegovo truplo odpeljano v Pittsburgh in upepeljeno. Starejši sin John, ki tam poučuje embalmarje kot profesor, pa je v soboto, 26. aprila, pripeljal domov njegov pepel.

Člani društva 13 SNPJ so se častno udeležili pogreba oziroma obredov. Zbrali smo se v društveni dvorani in z društveno zastavo na čelu odkorakali na dom pokojnika. Obrede v slovenskem jeziku je opravil podpisani. Poslovil sem se od njega tudi v imenu glavnega odbora jednote kot vsega članstva, ki ga je poznalo, prav tako v imenu Prosvete, Proletarca, kluba Naprej in eksekutive JSZ. Dostikrat sem že čital ali govoril pri pogrebi, ko so jokali otroci ali žene, toda še nikdar me ni premagalo. Me je pa sedaj pri slovesu od pokojnega Rebola, kajti bila sva zelo navezana drug na drugega in sem že mislil, da bom moral prekiniti obredno nalogo. Nisem mislil, da se mi bo kaj takega zgodilo, kajti sem v tem pogledu trdnega značaja, ampak šele zdaj vem kako tesno so vezi med tistimi, ki delujejo skupaj. Ne boš pozabljen, br. Rebol! —

Majniška proslava in 15-letnica kluba Napreja 26. aprila je povoljno izpadla, če upoštevamo, da je bila stavka premozarjev, kar je precej škodilo prireditelju. Ampak triumf je bil in tega so napravili fantje in dekleta soc. Zarje iz Clevelanda, ki so peli kot škranjčki. Ja, Zarjani, škoda, ker je nas tako malo, ker niste mogli peti stoterim več; ampak tisti, ki so vas sliša-

Člani unije Cafeteria Employees (ADF) piketirajo restavracijo Thompson Co. v New Yorku.

li, vas tudi cenijo in razumejo. Zakaj ni kaj takega v vsaki večji naselbini, take pevske skupine? In kako uljudni so ti fantje in dekleta! Andrew Turkman je v kratkem govoru napravil dober vtis na mladino. Je dober fant in bo lahko še veliko koristil delavski stvari.

Imeli smo vse pripravljeno za njih prenočišče, toda so šli v naravo in prenočevali v turistični kemp. Rekli so, da so se že dostikrat pogovarjali o tem in zdaj tudi uresničili svoje želje. Z njimi sta bila tudi Louis Zorko in John Krehel, oba razumna sodruga. Krehel je človek, ki zna gledati v bodočnost in ni res, da bi se nad kom drl, ako ne gre tako kot on želi. On je človek previdnosti, strategije in zaupnosti, zato ga tudi mladina ceni. Ampak jaz sem bil preveč zaposlen, da bi se mogel dosti z njimi pogovarjati drugi dan.

V imenu kluba Napreja se Zarjanom lepo zahvalim za njih poset in program. Mogoče se še vidimo, ko bodo boljši časi in boste zopet peli natrpani dvorani kot ste lani. Ampak tudi sedaj smo ponosni na to prireditbo. Imeli smo posejke tudi iz drugih naselbin, čeprav ne v tako velikem številu kot lani. In pri vseh velikih stroških bo še nekaj preostanka za podpiranje dobrih stvari.

Drugi dan popoldne, v nedeljo, smo šli pa na sejo okrožne federacije SNPJ na Windsor Heights, W. Va. Udeležba na seji je bila velika. Ker sem bil ves zbit, sem mislil, da se ne bom mogel udeležiti, ampak kjer gre za dobro stvar ali SNPJ, mi ne da žilica, da bi se ne udeležoval.

Poročila zastopnikov še niso bila preslaba. Najbolj je bilo udarjeno naše društvo, ki je v štirih tednih izgubilo dva člana vsled smrti. Ampak bomo gledali, da ju nadomestimo z novimi. Federacija je vzela celo stran oglasa v programski knji-

žici za ohijski dan SNPJ, ki se bo vršil 4. julija v Avon Parku v Girardu. Izvolili so odbor, ki bo zastopal federacijo in pozdravil udeležence tega dneva.

Mi smo preoddaljeni, da bi mogli pomagati drugače kot s čim večjo udeležbo. Zato je bilo tudi sklenjeno, naj društva o tem razpravljajo na svojih majskih sejah, nakar se zastopniki zopet sestanejo skupaj po konferenci. Prosvetne matice, ki se bo vršila 25. maja pri br. Josephu Škofu pri Bartonu. Tam bomo ukrenili vse glede transportacije. Podpisani je dobil nalogo, da poizve o cenah busov pri raznih družbah, kar sem že storil. Pri Red Star Bus Co. je cena za bus s kapaciteto 21-29 potnikov \$58, za bus za 35 potnikov pa \$68. Tajnik federacije in podpisani pa sta pooblaščenca, da od časa do časa razpravljata o pravih za bodočo konvencijo, ker na seji ni bilo časa.

Prihodnja seja federacije se vrši v nedeljo popoldne, 24. avgusta, v Moundsvillu, česar sta bila posebno vesela brata Lavtar od tamkajšnjega društva.

Ker bomo na prihodnji konferenci Prosvetne matice ukrepali glede vožnje na ohijski dan SNPJ, kot že omenjeno, zato naj vsa društva PM kot tudi ostale organizacije pošljejo svoje zastopnike. In pri Škofovih bo takrat, 25. maja, najlepše, vse v cvetju in zelenju. Po konferenci bomo imeli domačo zabavo. Razpravljali bomo o važnih problemih, kajti živimo v zelo viharinih časih, zato je skupno delovanje toliko bolj potrebno. V razpravi bo tudi, kakšna bodočnost ima Slovenska progresivna zveza v okraju Belmont, kar je treba rešiti v zadovoljstvo vseh.

Joseph Snoy, 13.

HUMOR

KONJ IN OSEL

Slavni dramatik Scribe je bil tudi znan kot velik skopuh. Zaradi tega mu je neki bogatin poslal naslednje pismo: "Gospod, predlagal bi vam, da se midva združiva. Ker bi rad videl svoje ime poleg vašega na gledaliških listih, bi prevzel vse stroške za uprizarjenje vaših iger. Vam bi kot pisatelju ostal ves dohodek iger, jaz bi bil pa zadovoljen s tem, da bi me smatrali za sodelavca."

Na to pismo je Scribe odgovoril takole:

"Nisem se še mogel odločiti, da bi vpregel v svoj voz osla poleg konja in zato vaše ponudbe ne morem sprejeti."

Cez nekaj dni je dobil Scribe od bogatina pismo, ki ga je neizmerno ujezilo. Glasilo se je takole:

"Gospod Scribe! Sprejel sem vaše pismo, v katerem ste odbili mojo ponudbo, da bi združila najini književniški usodi. Pravico imate, da varujete svoje interese, nikakor pa nimate pravice, da bi mene imenovali konja."

Pismo iz Londona

(Izvirno poročilo Prosveti)

Nedelja, 6. aprila 1941

Stvari se razvijajo hitro. Je že res, da morali biti pripravljani na vse. Ali stvari razvijajo hitro.

Tako je nekako kot je bilo včasih pri kmeth in Dolenjskem v hudi poletni vročini. Ko so se začeli zbirati črni oblaki, pripravljeno morali biti na vse. Stali smo v vrsti križanih rok in gledali smo, kako so oblaki vdale po dvorišču kakor pljunki debele kroglice. Hlapec je porinil pod kozolec zadnji voz pa je prišel tudi on v vežo. "Da je tako vroče, bfo." — "Sosedovo seno bo močilo." — "Bogu, da smo ga mi spravili pod streho." — "Vredno je bilo, da smo se tako potili v vročina." Časa je bilo, da smo stali pri njej kot čakali, kaj bo. Vsakokrat, ko se zabliskalo, smo zamihali, potem pa šteti, da ni treščilo. "Gori, v Tonetovo hišo na Hribu udarilo!" Moški so si poveznili klobuke na vo pa planili ven v dež, v ploho. Zvenelo so zavile v ruto in tekle za njimi. Pomoč, pomoč! Vsakdo ve, da bo mogel kaj pomagati, čer hiter.

Da, dom je v ognju. Milijoni vpijejo na čelo: Na pomoč! Vsakdo, ki pride hitro pomagat, lahko kaj reši. Pred dnevi mi je prišel misel, da bo morda že to nedeljo, ko bomo šali jugoslovansko narodno himno na kopenskem radiu. Ne-vem, če veste, ali ne, da je vsako nedeljo zvečer pred poročili o vetih zvečer vse državne himne zavezane. Začeli so s francosko in poljsko. Zdaj se na igravo francosko in poljsko in še pol drugih po vrhu. Pa je prišla ta usodna noč in z njo nemški napad na Jugoslavijo. Nec je ugibanja, koliko bo škoda, če bo pokončala vse, če bo neurje komu prizelo Dom gori! Na pomoč, na pomoč!

Jugoslovanski poslanik v Washingtonu je vrnil ljudem v domovini na predvečer škega napada. Objubil jim je pomoč, zavil jih je, da ne bodo sami v boju. Na kopenskem radiu smo slišali "Ameriški komentari". Vaš predsednik je namignil, da bo dovolil riškiim ladjam vstop v Rdeče morje, ko bo nec italijanske oblasti na njegovih obalah komentator je izpeljal dalje te besede. Bodo tako postala nekaka "zadnja vrata" sškega bojišča, pot do tja ne bo pretežja in dolga za ameriške ladje, da bi zalagale Bala z vsem, kar potrebuje.

Kako so te obljube tolažile in bodrile na Jugoslaviji v teh težkih dneh, si lahko misli. Sami dobro veste, kako tam cenijo in potrebujejo "ameriški pomoč". V najbolj revni koči v nji zakotni vasi vedo, kaj pomeni, če pride lar v pismo iz Amerike. Ko pridejo Ameriški domov na obisk, si lahko privoščijo vsaj mesa in vina, da je obisk en sam dolg praznik. Včasih pridejo Amerikanci domov, pa se stoji spet vzeji slovo od domače zemlje: ki si lahko najlepšo kmetijo v fari. Ej, dolga se ne more tam nihče ustavljati. Dolga stari domovini vsemogočni.

Pa saj ni čudno, ko ima naša dežela vsaj samo bogastva ne. Bila sem v Londonu ves ko so bili zračni napadi najtežji. Živela sem v hiši, ki jo je zadela bomba. Reševala sem je stvari, ko se je zidovje rušilo okoli mene. Na stopnicah sem srečevala moše, ki so šali nesrečneže, ki jih je zadela smrt v nadstropjih. Ali pomoč je bila blizu, pomoč bila pri rokah. Pomoč za mrtve, pomembno ranjene, lačne, nage in bose, pomoč za one, ki so ostali brez strehe, pomoč za one, ki so brez vode, plina, kurjave. Anglija, bogata, glija lahko pomaga vsakomur.

Da, bogata Anglija. Kolikokrat vidimo imajo ambulance, ki hitijo na pomoč. Dario ameriškega Rdečega križa. Kolikokrat vidim, da stoje pred porušeniimi hišami, so reševalci noč in dan na delu, mobilne kabinje: Darilo ameriškega odbora za pomoč. English Speaking Union ima neizmerno bogastvo, ki je prišla iz Amerike, da zalaga v oblakami in čevlji one, ki so jih porušili Bogati strici iz Amerike pomagajo Ameriki. Razen njih pa pošiljajo sem darila v vrednosti in potrebcinah njihovi rojaki od vseponosnih vseh delov in krajev sveta, njihovi prijatelji obcuovalci od vseponosov. Nihče ne more da Anglosaksonci niso dosegli veliko, da bi veliko, obcuodovanja vredno plemen. Tako bo nikomur škodilo, če jih v mnogih krajih posnemamo. Mislim, da bi se mi Sloveni in mi sami sebi in vsem svetu toliko bolj veljati toliko več vredni, če bi videli med potniki v Belgradu, Zagrebu ali Ljubljani hiteti na pomoč ambulance z napisu: Darilo Prosvete, slovenske podporne jednote iz Chicago. Te stvari ljudje ne bi nikoli pozabili.

(Dalje na 3. strani)

Pred dvajsetimi leti

(Iz Prosvete, 5. maja 1921)

Domače vesti. Neki Lovto Keber se je francosko poslovil od svoje neveste v Londonu, in izgubil neznanu kam.

Delavske vesti. Senatna zbornica je odločila sovala za separatni mir z Nemčijo.

Inozemstvo. Med Francijo in Anglijo je postal oster spor zaradi Nemčije.

Sovjetska Rusija. Vojni komisar Trocki zanihal vest, da so kitajski prostovoljci pomagali zatrepi upor mornarjev v Kronštadu.

Slika kaže množico, ki se je udeležila ceremonij ob otvoritvi novih stanovanjskih hiš, katere je sgradila federalna stanovanjska administracija v Jersey Cityju, N. J.

Novice starega kraja

Slovenije KULACIJA Z OVSOM

so bile lani uvedene malko odkupne cene za pšenico za koruzo; smo na tem ponovno opozarjali na potrebo, da se uredijo tudi ostalemu žitu. Cene žitu ostalemu žitu v medsebojnem skladu pa ob maksimiranih cenah v koruzi pustimo, cene ostalemu žitu svobodno določijo, morajo nastopiti odgovornosti, ki lahko dovedejo do razveljavitve rezultatov. Opozorilo na nevarnost, da bodo v primeru pridelovalci po krivici krmo, če bo krmino žito, ki mu cene maksimirane, dobili na svojem trgu neprimerno višje

nevarnost je danes postala aktualna. Spekulacija na ovsu, jecmenu zlasti v teh tednih navila do take višine, da danes oves in jecmen skoraj dražja kakor pred letom. Medtem ko znaša cena za pšenico 300 din, ovsu pa po vsebini vlage do 250 din, stane danes na trgu borzi jecmen 540 din, ovs pa 405 do 410 din. Pridelovalci žita pri takih razmerah raje ne gojijo ovs, če je v prodaji za drag denar in jecmen, kar gotovo ni v našo prehrano.

Če pa je, da v povodinskih delih in spekulantni umetno dvigajo ceno ovsu in jecmenu, da bi tako izsilili višje odkupne cene za pšenico in koruzo.

Če je bila v avgustu določena cena za pšenico v višini 600 din, se je tudi cena ovsu znižala na 325 din, jecmen pa se je dvignil na 380 din. Vrem mesecu pa so špekulativno ceno ovsu na preko 400 din, jecmenu pa celo na 500 din.

Če je znano, si kr. vlada ne da za blizu stabilizacije kupne moči denarja. Stabiliziranje ne bomo dosegli, če bomo ostali, da se cene nekaterim kmetijskim proizvodom poljubno in brez meje dvi-

ne nahaja v veliki količini v sli- ni obolenih ljudi in živali, pa tu- di v drugih žlezah. Včasih se nahaja tudi v krvi. Ugotovlje- no pa je, da se ne prenaša s krv- nim obtokom, pač pa po živcih, kajti če podvežemo živec, ki vodi žlezo v slinivko okužene živali, povzročitelj stekline ne pride v slino, dočim se to zgodi, če pod- vežemo žilo.

Z mnogimi poizkusi je ugotov- ljeno, da povzročitelj stekline prenese zelo nizko temperaturo. Za visoko toploto pa je precej neodporen in pri 60 stopinjah je že uničen.

Kolikor je rana od ugriza ste- kle živali večja in bližja mozgu, toliko večja je verjetnost, da bo ogrizeni obolen na steklini. Med- tem pa bodi povedano, da vsak ugriz ne povzroča bolezni. Doba obolenja traja navadno od 2 ted- nov do več mesecev po ugrizu. Znaki bolezni se pojavijo čisto že tedaj, ko je rana že popolno- ma zarasla.

Da kdo oboli za steklino, je po- trebno, da okužena slina pride skozi ranjeno kožo do živcev, po katerih povzročitelj stekline do- pe do mozga. Bolnik v začetku izgleda potr in melanholičen. Po preteku nekaj časa pa postane razburljiv, trpi na nespe- nosti in nima več teka. Tempera- tura se počasi dviga do 38 stop- inj. Pojavijo se krči v mišicah požiralnika. Ti krči so posebno močni, kadar bolnik zagleda vo- do ali sliši šum curka pri pipi. Po nekaj dneh bolnik postanejo nemirni, trgajo s sebe obleko, lo- mijo predmete, ki jim pridejo pod roko in grizejo sebe in dru- ge.

Kadar se steklina že pojavi, bolniku ni več pomoči, ker si- gurnega zdravila za to bolezen še ni. S cepljenjem proti steklini se sicer uspešno preprečuje iz- bruh bolezni, to pa se mora zgo- diti čim prej po grizu stekle ži- vali, na vsak način pa še preden se pokažejo prvi znaki stekline.

Umrljivost za steklino je zna- šala preden so uvedli cepljenje 47 do 50 odstotkov. Sedaj znaša samo en odstotek. Po statistič- nih podatkih se je za steklino zdravilo od leta 1919 do 1929 66- 732 oseb, od katerih jih je umrlo samo 141.

Državni pravdnik odstavi pomočnika

Chicago, 3. maja. — Preiskava delovanja aborcijskega kročka, ki je delal velike profite in v te- ku katere sta neki zdravnik in njegova žena izvršila samomor, policaj Daniel Moriarity, ki je prejemal podkupnine od tega kročka, pa ustrelil 22 let staro dekle, je zdaj rezultiral v od- stavitvi pomočnika državnega pravdnika Thomasa Courtneyja. Breč je dobil odvetnik Emmett Moynihan, policaj Daniel J. Ken- nedy pa je bil suspendiran. Do- slej odkrita evidenca kaže, da so imeli člani aborcijskega kro- čka zaslonbo pri avtoritetah.

Naročite Mladinski list, najbolj mesečnik za slovensko mladino!

Grupa topničarjev na manevrih pri Fort Lewisu, Wash.

Emil Rieve, predsednik unije tekstilnih delavcev CIO.

Koliko stane vojna

Zivimo v času, ko se širom sveta trošijo dnevno milijarde in milijarde za nabavo vseh novih vrst in zalog raznovrstnega vojne- ga materiala. Številke, ki jih čita povprečni čitatelj o izdatkih za vojno v različnih državah, po- stajajo že astronomске. Razliku- jejo se od njih samo po tem, da niso daleč tako točne, ker krije vsaka država kot svojo državno tajnost pravi iznos svojih izdat- kov za vojne namene, ter redno objavlja manjše številke in vsot- e, kakor pa jih je dejansko po- trošila.

Na podlagi znanih podatkov pa je mogoče ugotoviti stroške za vzdrževanje vojske milijon mož, kot jo lahko postavi država z 10 milijoni prebivalcev, ki lahko mobilizira po sedanjih ra- čunih kakih 10 odstotkov prebi- valstva. Po veljavnih taktičnih in vojnotehničnih normah bi bilo od teh milijon mož formiranih kakih 500,000 v 20 operacij- skih divizijah. Od tega bi bili najbrže 2 motorizirani. Ostalih 500,000 mož bi bilo formiranih izven sestave operativnih divi- zij v zračni vojski, v težki in protiletalski artiljeriji, v konjenici in raznih tehničnih, pomožnih in neborških enicah.

Za vzdrževanje vse te vojske je treba pripraviti že v mirni dobi rezervno hrano, svojo bojno opremo in streliva najmanj za 100 dni vojne. Pri milijonski vojski je treba pripraviti že v miru vsaj milijon uniform s pripada- jočo bojno opremo in sto milijo- nov obrokov dnevne hrane. Mir- ne duše lahko računamo, da stane dnevni obrok hrane za voja- ka 10 din. Oprema za vojaka (zimska uniforma, perilo, čevlji, nahrbtnik, krušna torba, plin- ska maska, lopata itd.) stane najmanj 3000 din. Na podlagi tega je treba izdati pri milijon- ski vojski že v miru za rezervno hrano najmanj 1 milijardo, za opremo pa 3 milijarde dinarjev.

Pri oborožitvi je treba raču- nati, da mora biti pri milijonski vojski pripravljenih najmanj 500,000 pušk. Za vsako puško je treba že v miru pripraviti vsaj 1000 patron, ker se računa po- vprečna poraba 10 strelav na dan za vojača.

Vsaka divizija ima v svojem sestavu okoli 250 strojnih (mitra- ljez) in okoli 750 strojnih pušk (puškomitraljev). V miru je tre- ba pripraviti za vsako avtomat- sko orožje (strojnice in strojne puške) povprečno po 5000 stre- lov rezerve. Za strojnice po 10 tisoč patron in za strojne puške vsaj po 3000. V sestavu vsake operacijske divizije je danes

okoli 125 topov vseh kalibrov (poljska in brdska artiljerija), havbice, protitankovski topovi, metalci min in 37 mm pehotni topiči. Tudi za topove je treba imeti že v miru rezervno muni- cijo in sicer do 500 strelav pri težjih kalibrnih in havbicah, pri poljskih topovih pa do 1500, pri protiletalskih topovih 3000, pri protitankovskih in 37 mm pa 4000 strelav.

Glede števila letal prve linije, s katerimi mora razpolagati vojska milijona mož na prvi dan vojnih operacij, so mnenja zelo deljena. Potrebno pa je najmanj 800 letal prve linije in kakih 1600 letal za vzdrževanje zvez in za pouk novih pilotov. Za vsako letalo prve linije je treba pripra- viti že v miru 500 bomb raznega kalibra in dejstva, kot so velike, srednje in lahke eksplozivne in zažigalne bombe.

Število motornih vozil pri mi- ljonski vojski se ravna pač po tem, s kakimi prometnimi zveza- mi razpolaga država in koliko so njene rezerve, odnosno viri pogonskega materiala. Vojske, ki imajo ofenzivne cilje, imajo dosti večje število mehaničnih vozil predvsem tankov in oklop- nih avtomobilov, kakor pa vojs- ke, ki hočejo operirati predv- sem v defenzivnih operacijah. Lahko pa se računa, da je danes potrebna vojski od milijon mož najmanj 6000 motornih vozil, 2000 motociklov in 150 tisoč glav vprežne, tovarne in jezdne ži- vne.

Ugotovili smo, da mora imeti vojska od milijon mož že v miru pripravljenih za slučaj mobiliz- acije vsaj 500,000 pušk s pol milijarde patron, 6500 strojnih, 15,000 strojnih pušk s 600 milio- ni patron, 3500 topov vseh ka- librov z okoli 5 milijoni strelav, 800 letal prve linije s 400,000 bombami vseh kalibrov in de- jstev, 1600 letal za vezo in šola- nje pilotov, 6000 motornih vo- zil in 2000 motornih koles ter 150,000 konj in mežgov. Ker pa mobilizira država velik del mo- tornih vozil in konj iz popisanih vozil, 500 motociklov in ka- kih 40 tisoč glav konj in mežgov.

Cene vojnega materiala so da- nes zelo različne in stalno nara- ščajo. Računa pa se, da stane povprečno vojaška puška 750 din, krogla za navadno puško dinar in pol, strojna puška 3000 din, strojnica 15,000 din. Za to- pove moramo vzeti povprečno ceno milijon dinarjev, za poljski top z vso pripadajočo bate- rinjsko opremo. Za artilerijsko municijo vzemimo srednjo ceno granate za poljski top, ki znaša 1200 din. Letala prve linije, med katerimi so lovska, izvidniška in bombarderji, stanejo povpre- no kompletno s pripadajočo obo- rožitvijo okoli 7 milijonov kos. Za letalske bombe se računa dan- es, da stanejo od 50 do 200 din po kg svoje teže. Lažje bombe so relativno dražje, težje pa cenej- še. Povprečno pa lahko računamo, da stane letalska bomba oko- li 4000 din. Za motorna vozila vzemimo povprečno ceno 10,000 din za motocikle in 200,000 din za vsa ostala motorna vozila. Pri tem moramo seveda upoštevati, da so navadni mali potniški, in tovarni avtomobili cenejši, zato pa so zopet neprimerno dražji tanki in oklopni avtomobili. Za konje in mežge vzemimo po- vprečno ceno 5000 din po glavi.

Na podlagi teh cen je treba investirati za vojno opremo mi- ljonske vojske že v miru za 600 milijonov krogel, za navadne in avtomatske puške 900 milijonov din, za 500,000 pušk 350 milio- nov, za 6,500 strojnih 100 milio- nov, za 15,000 strojnih pušk 75 milijonov, za 3500 topov tri mi- lijarde in pol, za 3 milijone to- povskih strelav 6 milijard, za 1600 šolskih letal 400 milijonov, za 800 letal prve linije 5 milijard in 600 milijonov, za 400,000 le- talskih bomb milijardo in 600 milijonov, za 500 motociklov 5 milijonov, za 1500 motornih vo- zil 300 milijonov in za 40,000 konj in mežgov 200 milijonov. Skupaj 18 milijard in 830 milio- nov.

Pri vsem tem nismo jemali v poštev opremo ostalih redov vojske kot so inženirska, sani- tetska vojna, vojna mornarica itd. Prav tako nismo vračunali potrebne zaloge kuriva in nado- mestnih delov za letalstvo in motorizirane enice. Lahko pa računamo, da znašajo stroški za te posebne stroke vsaj 25 odstot- kov prej izračunane vsote. K temu moramo priračunati še 4 mi- lijarde stroškov za opremo in rezervno hrano, tako da znašajo skupni stroški za vojsko od mi- ljona mož, ki je pripravljena za 100 dni vojne ob izbruhu sovra- žnosti, vsega skupaj najmanj 29 milijard dinarjev.

Pojavlja se v zvezi s tem vpra- šanje koliko stane državo z mi- ljoni vojski eno leto vojne. Po prej objavljenih podatkih znaša- jo stroški za prehrano milijon vojakov tekom enega leta 3 mi- lijarde 650 milijonov, za opremo 3 milijarde 650 milijonov, ker je treba računati s tem, da se mora vojak v teku enega leta docela na novo obleči in opremiti z no- vo bojno opremo. Za prehrano konj in živine je potrebno v enem letu milijarda din. Za ob- novo-izrabljenega in izgubljenega vojnega materiala pa 4 in pol milijard din. Skupaj 12 milijard in 800 milijonov din.

Stroške za porabljeno municijo in pogonski material je danes sploh težko predvidevati. Znani so nam samo podatki iz svetovne vojne, ko je porabila n. pr. nem- ška vojska 300 milijonov topov- skih strelav, Francija okoli 300 milijonov in Anglija 170 milio- nov. V Franciji je izstrelila fran- coska artiljerija v roku 14 dni na flandrijskem bojišču 3 milijone strelav srednjega in milijon tež- kega kalibra. Ta municija je sta- la okoli 8 in pol milijarde din.

Konji, ki so vozili staro železje v jeklarne Buffalo Steel Co. na stavkovni straži pred tovarno te kompanije, proti kateri je jeklar- ska unija CIO oklicala stavko.

Pismo iz Londona

(Nadaljevanje z 2. strani.)

Pomoč jim je bila obljubljena od vseh strani in dobili bodo to pomoč. Ali v naših starih kra- jih smo tudi imeli gasilska dru- štva, požarne brambce. Dobri so- sedje pa niso čakali nanje, pred- no je zavrnil plat zvona, so hi- telli pomagat. Moški, ženske: vse, kar ne bi bilo v napoti, je letelo reševati. Tako so rojaki in prijatelji prišli na pomoč An- gležem, ko je bila njihova hiša v ognju. Niso čakali na Lease and Lend Bill, na uradno pomoč. Tako moramo mi vsi hiteti po- magat svojim rojakom, ko je njihov dom v plamenih. Mi vsi, ki smo tako srečni, da plameni tega požara ne dosežejo naših domov.

Groza me je pomisliti, kako bodo v Jugoslaviji vsega rabili. Kakšno bo pomanjkanje vsega. Vsak dolar bo pomenil boga- stvo. Na vsako pošiljatev zdrav- niških potrebščin bo čakalo na tisoče ranjencev, tisoče bolni- kov. Na vsako pošiljatev hrane bodo čakali milijoni lačnih. Stvari, ki jih mi tako lahko po- grešimo, bodo tam v bedi in po- manjkanju pridobila tisočkrat na vrednosti. Če imate vodovod v hiši, vam kozarec pitne vode ne pomeni nič. Pa pomislite, kaj pomeni voda ljudem, ki so galec od studencev, v poletni vročini, morda izmučeni in ra- njeni, morda begunci v okuže- nih taboriščih.

Saj je še drugo poglavje po- moči Jugoslaviji. Skoro praznih rok, z vero in upanjem in pogu- mom samim oboroženi, so si iz- volili ta boj, rajše kot sramotni mir. Zrakoplovov, tankov, o- klopnih avtomobilov, vseh teh stvari rabijo, če se hočejo us- tavljati kolosalni nemški vojni mašineriji. Lahko bomo zado- voljni, če jih bodo prijatelji in zavezniki zalagali dovolj hitro in izdatno, predno bo prepozno. Pustimo to poglavje pomoči u- radnim državnim krogom. Mi pa moramo skrbeti, da dobe ti- soč drugih neobhodno potreb- nih stvari. Mi, njihovi rojaki, preko naših podpornih društev, skupaj z mednarodnimi društvi za pomoč onim v nesreči in po- manjkanju.

Ej, letos naše matere in tete ne bodo pekle potice za Veliko noč. Bog ve, če je bilo danes, na Cvetno nedeljo, kaj butaric v cerkvi. Včasih smo otroci no- silli pisane butarice z oranžami in jabolkami v cerkev na Cvet- no nedeljo. Odraali pa ojkove vejice. Spominjam se pred leti Velike noči v Pragi, potem v Dubrovniku. Danes so moji znanci in prijatelji, s katerimi smo hodili po Pragi in Dubro- vniku, kje na naših mejah v vo- jaških uniformah. Začel se je Veliki teden, bojim se, da bo dolg in poln trpljenja. Velika nedelja in Vstajenje mora priti in bo prišlo. Saj veste, da smo se morali postiti, če smo hoteli jesti velikonočno šunko in pirhe in potice. Vedno nam je rekla mati, da za one, ki se ne postijo, ni "žegna" na Veliko nedeljo. Delati moramo in dajati, žrtvo- vati in trpeti. Še vedno naš Ve- liki teden ne bo tako strašen, kakor je za naše domače tam v Jugoslaviji. Ali če napravimo vse, kar je v naši moči, da jim pomagamo, olajšamo bedo, bo- mo skupaj s njimi praznovali Vstajenje s čisto vestjo, da smo

Moderno

Mali boy velike cvetličarne: "Pazite! Pevka Sopraniceva je naročila, da ji prinesete ta šop- ek na pozornico." Vratar gledališča: "Dobro je. Po katerem dejanju?" Boy: Po prvem, drugem in tretjem dejanju." Vratar: "Dobro." Boy: "Potem se bom vrnil ponj, kajti naša cvetličarna eve- tje posoja."

Rajska Nica v siromaštvu in bedi

Letošnji januar je bil v zad- njih štiridesetih letih za Fran- cijo najhladnejši, za Sinjo obalo pa najbolj žalosten. Se sedaj je tam mrzlo, in sicer vlažno mrz- lo. Parižani, ki so se zaradi po- manjkanja premoga preselili na jug, prezebajo po hišah s tanki- mi zidovi brez dvojnih oken huje nego doma. Vse to je postalo slabše, celo podnebeje. Sonce sije z omejitvami, zemlja, ki so jo v vojni slabo obdelovali, donaha malo zelenjave, ribe plavajo skozi utrpane mreže, čevljarji nimajo usnja za čevlje. Ljudje so občutljivejši, ker so slabo hra- njeni, epidemija hrpe bi uteg- nila biti katastrofalna.

Ljudje ne vedo več, da bi ži- veli, temveč živijo, da bi se po- stavljali v vrste. Damam ne pri- našajo cvetlic, temveč testenine, frizerji ponujajo med delom ma- slo v nakup, draguljarji hranijo v oklopnih blagajnah koštruno- va stegna, podeželjske šolarke iz- ročajo učiteljicam v odmorih jaj- ca. Če si v delikatesnih last- nik in gost mekak šepčeta, po- stanejo ljudje nemirni, ker slu- tijo kakane skrite dobrote.

Kako veliko je splošno po- manjkanje, vidiš, če hočeš kaj kupiti. Ni zobnih četk in šil- vank, britvic in čevljev, trakov za pisalne stroje in toplih srajc, zdravil in podvez . . . skratka: ničesar ni. Ljudstvo pa ne post- aja nemirnejše, nasprotno v sili se hitreje konsolidira. Petain je silno pridobil, ko je odstranil "moža z belo kravato". V Pari- zu se pojavljajo še vedno levi- čarski letaki, na Sinji obali so desničarski hujkajoči listi izgi- nili. V ljudeh se je zbudila za- vest o položaju domače dežele. Še pred nekoliko meseci so se v vrstah, ki so čakale pred trgov- nami, pojavljali znaki upornosti, ljudje so viharno protestirali, če se je hotel kdo vrniti v vrsto, listi so širili sovraštvo proti tuj- cem, tuja beseda je povzročala grde poglede, izlozbeno šipe so treskale. Vse to je prenehalo. Zenske so se privdale stoji v vrstah in se ne čudijo nobene- mu pomanjkanju več. Francozi kažejo, da znajo ne samo dobro jesti, temveč tudi dobro strada- ti, če je treba, kakor je bilo to l. 1870. Toda med današnjim dnev in prihodno četvrtjo je na kocki usoda milijonov ljudi . . .

Pariz se je seznanil s poma- njkanjem prej nego Sinja obala, lahko si pa privoščil vsakovrst- na razvedrila, ki jih Sinja obala še pogreša. V Parizu je odprtih mnogo gledališč. Yvonne Prin- temps ima vsak večer 16,000 frankov dohodka, Harry Baur, ki so mu okupacijske oblasti po- dolgih genealoških študijah od- pustile milostno eno ali dve ži- dovske babice, igra v "Jazzu". V Parizu pa zato ni mesta za Joze- fino Bakerjevo in druge "barva- ste Francoze". Bakerjeva trium- fira zato na Sinji obali s "Kreo- lo" Jacquesa Offenbacha, ki mu v Parizu niso odpustili, kar so odpustili Bauru. Na Sinji obali se počasi odprajo lukusni ba- ri z lipovim čajem in razredče- nimi aperitivi, v Parizu pa zbi- ra ljudi spet kavarna brez ka- ve . . .

bili njihovi tovariši tudi v težkih dneih.

Dolenjka.

ZASTOPNIKI LISTA PROSVETE

- so vsi društveni tajniki in tajnice in člani, ki jih društva izvolijo v to svrhu. Naši nastavljeni lokalni in potovni zastopniki za določene kraje so:
- Louis Barborich, za Milwaukee, Wis. in okolice.
 - Anton Jankovich, za Cleveland, Ohio in okolice.
 - Andrej Piriz iz Ely, Minn., za drs- vo Minnesota.
 - Frank Kim in Chisholma, Minn., za Chisholm in okolice.
 - Frank Cvetan iz Tira Hill, Pa., za vso srednje-vzhodno Penno.
 - Anton Zornik iz Herminie, Pa., za vso zapadno Pennsylvania.
 - Joe Peterzel iz Library, Pa., za za- padno Penno.
 - John Zornik za Detroit in okolice.
- Poleg vseh teh pa lahko vsak član ali naročnik sam pošlje svojo naročni- no direktno listo
- PROSVETA
2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

EMILE ZOLA

Preložil VLADIMIR LEVSTIK

(Se nadaljuje.)

Prosper se mu je zahvalil ter se oddaljil, da dohiti Silvino, ko je zagledal chassepotko, napol zakopano v razgonu. Najprej mu ni prišlo na um, da bi jo pokazal; mahoma pa se je vrnil in kriknil kakor nehote.

"Glej, tukaj je še ena! Pa dobiš pet sous več!"

Ko se je Silvina približala pristavi, je zagledala druge kmete, ki so kopali z lopatami dolge jarke. Poveljevali so jim neposredno pruski častniki, nadzirajoči delo s preprosto trstiko v roki, nepremični in molčeči. Tako so porabili vaščane, da pokopljejo mrliče, boječi se, da ne bi deževno vreme pospešilo gnitja. Dvoje voz s trupli je stalo tam, pri njih vozniki, ki so jih naglo polagali drugega poleg drugega v gosto vrsto, ne da bi jih preiskali ali jim le pogledali v obraz; sledilo jim je dvoje mož, oboroženih z velikimi lopatami, ki sta pokrivala vrsto s tenko plastjo zemlje, da so dobivala tla pod dežjem že razpoke. Prej nega čez štiriinajst dni je morala puhniti kuga iz teh špranj, tako prenaplajeno je bilo vse delo. In Silvina si ni mogla česa, da ne bi obstala ob robu jarka ter ogledovala teh mrtvih revežev pod vrsti, kakor so jih prinašali. Drhtela je v nepopisnem strahu, misleča ob vsakem krvavem obrazu, da spozna Honoreja. Ali ni onile nesrečnik, ki mu manjka levo oko? Ali nemara oni, ki ima razbite željosti? Če se ne podviza, da ga izadelo na tej široki, brezkončni planoti, ji ga gotovo vzamejo ter ga pokopljejo v kupu, z drugimi vred.

Zato je tekla za Prosperom, ki je prispel z oslom do vrat pristave.

"Moj Bog, kje je vendar! ... Vprašajte, poizvedujte!"

V pristavi so bili sami Prusi, v bližini neke dekle in njenega otroka, ki sta se bila vrnila iz gozda, da ne pogineta gladu in žeje. Koticček je bil poln očake prijaznosti in častitljivega miru po trudu zadnjih dni. Vojaki so skrbno krtačili svoje uniforme, razobešene na vrvcih, kakršne služijo pri sušenju perila. Eden je bil ravnokar spretno zakrpal svoje hlače, dočim je kurlil stražnji kuhar na sredi dvorišča velik ogenj, nad katerim je vrela juha v mogočnem kotlu, razspajočem prijetno vonjavo zelja in slanine. Zavojevalci so se že urejali s popolno mirnostjo in redom; človek bi bil rekel, da so se domačini vrnili domov in kade svoje dolge pipe. Na klopi ob vratih je bil debel rdečelasec vzel dete služkinje v naročje, malčka petih ali šestih let; pozibaval ga je ter mu po nemiško govoril nežne besede; zelo se je zabaval nad tem; da se otrok smeje njegovemu tujemu jeziku, ter trdim zlogom, ki jih ne razume.

Prosper se je mahoma okrenil, boječ se, da se ne bi zopet pripetilo kaj zlega. Toda ti Prusi so bili odločno vrli ljudje. Smejali so se osličku in niso stinjarili niti toliko, da bi vprašali za izkaznico.

Zdaj se je začela blazna vožnja. Izmed dveh oblakov se je za trenotek pokazalo sonce že nizko nad obzorjem.

Ali jima je bilo namenjeno, da pade noč in jih preseneti na tem brezkončnem bojišču? Nova ploha je utopila sonce in kroginkrog njiju je ostala zgolj še blede brezmejno dežja kakor moker oblak prahu, ki je izbrisal vse, ceste, polja in drevesa. On ni videl ničesar več, bil je kakor izgubljen in se ni prikrival. Za njima je capljaj osel z enakomerno, povešaje glavo in

viekoč malo kolesnico s svojim vdanim korakom poslušne živali. Napotila sta se proti severu in se vrnila proti Sedanu. Izgubila se jima je vsaka smer, dvakrat sta opravila isto pot in zapazila, da hodita po zemlji, ki sta jo že prehodila. Brezdvomno sta blodila v krogu; naposled sta obupana in upehana obstala na razpotju treh cest, bičana od dežja in brez moči, da bi nadaljevala iskanje.

Toda presenetilo jih je tarnanje, ki sta ga začula nedaleč od sebe. Napotila sta se k osamljeni hiši, ki je ležala na levi, in našla tamkaj v ozadju sobe dva ranjenca. Vsa vrata so bila odprta na stečaj; reveža, drhteča od mrzlice in niti ne obvezana, že dva dni nista videla nikogar, nobene žive duše.

Najbolj ju je mučila žeja ob curljanju ploha, ki so bile po šipah. Ganiti se nista mogla, toda zakričala sta tako: "Piti, piti!" — ta krik bolestne željnosti, s katerim ranjenca preganjajo mimogrede, ob najmanjšem šumu korakov, ki jih moti v njihovem polsnju.

Ko jima je Silvina prinesla vode, je Prosper spoznal v tistem, ki je bil najhujše ranjen, tovariša, afriškega lovca iz svojega polka, ter posnel, da ne more biti daleč od kraja, kjer je naskočila divizija Margueritte. Ranjenec je naposled negotovo zamahnil in dejal:

"Da, tam je bilo ... čez veliko deteljno polje in potem na levo."

Silvina je hotela s to vestjo takoj oditi. Ravnokar je bila poklicala ljudi, ki so šli z vozom mimo in pobirali mrliče, naj pomorejo ranjenecema. In že je držala osla za vajeti ter ga vlekla preko polzkih polj, da bi čimprej dospela na drugo strano deteljnjak.

Naenkrat pa jo je Prosper ustavil.

"Tukaj mora biti. Glejte, tam, na desni, so tista tri drevesa ... Ali vidite sled koles? Tam dol je razbit streljivnik ... Torej sva vendar že tu."

Silvina je trepetaje planila naprej, ter pogledala dvema mrtvečema, topničarjema, ki sta bila padla na robu ceste, v obraz.

"Saj njega ni tu! Njega ni tu ... Slabo ste videli, da samo misel je morala biti, napačna misel, ki vam je zaslepila oči!"

Prospera se je polastilo brezumno upanje in blazna radost.

"Če ste se nemara varali in če živi! In gotovo živi, ker ga ni tu!"

Naenkrat je kriknila z zamolklim glasom. Obrnila se je bila in je stala na prostoru baterije same. Strašno je bilo: tla kakor razarana od potresa, vsepovsod razvaline, mrliči, razmetani na vse strani, v groznih položajih, z izvitimi nogami, skrivljenimi rokami in glavami obeseno nazaj, odpirajoči usta z belimi zobmi, kakor da bi tulili. Tam je ležal nadtopničar; ki je bil umrl, držeč si obe dve roki v strašnem krču na oči, kakor da ne bi hotel gledati okolici. Cekin, ki jih je nosil neki poročnik v svojem pasu, so se bili razsuli obenem z njegovo krvjo in so ležali sredi med njegovimi črevi. Tovariša, voznik Adolf in merilec Louis, sta bila obležala v divjem objemu, z izbuljenimi očmi, združena do smrti. In tu je bil naposled tudi Honore, iztegnjen po svojem invalidnem topu kakor na paradni postelji, z razbitim bokom in razbito ramo; le obraz je bil nepoškodovan in krasen v svojem srdcu in je zrl še vedno tja proti pruskim baterijam.

"O, dragi moj," je ihtela Silvina, "ti dragi moj ..."

(Dalje prihodnjé)

Črna mačka

Napisal R. Urban

Gospa Berta je stala pred zrcalom in se pogladila po prilegajoči se novi obleki. Svila je rahlo šumela. Za njo na stolu in tudi na široki postelji je viselo in ležalo še nekaj novih toalet, ki jih ji je bila zjutraj šivilja prinesla. Če je človek pravkar odložil žalno obleko, mora že nekaj ukreniti za osvežitev svoje garderobe, če nečemu tektati okrog v starih in med tem časom že nemoderih oblekah. In tega ni hotela, posebno ker se je še prav mlado počutila. Gospa Berta je bila vdova.

Počasi si je pogladila lase, prekrizala roke za tilnikom, se nagnila nekoliko nazaj in s smehljajem naračajočega zadovoljstva opazovala svojo sliko v zrcalu. Na pogled je bila hladna in odlična in ni izdajala tistega nemira, ki ji je plal po žilah.

"Zdaj je tega dovolj!" je govorila gospa Berta dami v zrcalu. S tem je pač menila, da je treba zdaj črto potegniti. Življenje je terjalo svoje pravice in gospa Berta je terjala svoje pravice od življenja.

"Zdaj je tega dovolj!" je dejala gospa Berta osem dni pozneje svojim gostom, ki jih je bila za konec tedna povabila v svoj

podeželski dvorec. "Če hočete še bedeti, gospodje, se ne dajte motiti. Jaz grem vsekako v posteljo, sicer bom imela jutri mačka."

"Če nas zapustite, lepa gospa," je menil gospod Puš, "potlej me ne veseli več ostati s samimi možkami."

"Laaska!" je vzkliknila Berta. "Ostanite še kakšne četrt ure," jo je poprosil gospod Praček.

"Prav imate, draga gospa," je pritegnil tretji gost, gospod Repež. "Jaz sem tudi že zaspan. Galantni ravno niste," je menila mlada vdova.

"Ampak odkritosrčen," je smejal se dejal gospod Repež.

Vstali so in gospodje so po vrsti dobili v pozdrav njeno toplo ročico. Nato so gospodje drug drugemu segli v roko hladno in neprijazno. Vsak izmed njih je občutil, da sta druga dva odveč.

Zaskripale so stopnice, zaprla so se vrata. Potlej je počasi vse, prav vse v hiši utihnilo.

Gospod Puš se je v svoji sobi sleskel, potlej pa še za trenutek posedel na robu postelje. Že štiri leta je bil vdovec in se je mislil oženiti. Že nekaj časa se je trudil okrog lepe vdove. Povabilo se mu je zdelo ugodno znamenje. A zakaj je še druga dva povabila? Da ne bi bilo kaj očitno ali pa da on ... pokazala, da si jo tudi drugi možki žeje.

"Kako toplo mi je stisnila desno roko," je šepetal gospod Puš predse. "Kakor hitro jutri zjutraj najdem priložnost, jo prosim za roko." Potlej se je kakor jež zvil v klobko in takoj nato zaspal.

Misli gospoda Pračka so se sukale v podobnih sferah. Njegov prvi zakon je bil zmota, človek pač včasih kakšno veliko neumnožje zagreši. Ženo svojega umrlega prijatelja je že za njegovega življenja na moč oboževal. Zato jo je dobro poznal in vedel, da zakon z njo ne bo novo razočaranje zanj. Čudovita ženska, ta Berta. Topli stisk njene roke za slovo je utegnil vpljati samo za izpodbudo. Jutri zjutraj bo ...

Minuto pozneje je gospod Praček že zadovoljno smrčal.

Gospod Repež, ki je bil baje zaspan, je hodil po sobi sem in tja in se hudoval. S to gospo se je bil spoznal na potovanju, a takrat ni bilo ničesar iz pričakovane pustolovščine, čeprav je znal ravnati z ženskami. Ostala je zmerom hladna in tuja in vendar je iz nje žarelo neko čemernje, ki je vso njeno vzdržnost postavljalo na laž. Te ženske ni mogel pozabiti in je pogosto uporabil dovoljenje, da ji sme pisati. Ona mu je odgovarjala, potlej je pa na lepem prejel vabilo. Gospod Repež ga je prebral z zmagošlavnim nasmeškom,

smehljaje se je stopil na vlak in se je še zmerom smehljaj, ko je prestopil prag dvorca sredi parka. A smehljaj ga je minil, ko mu je predstavljala oba druga gosta. Kaj naj pomeni ta cirkus? Sicer mu je dala toplo stisnila desnico, a isto je gotovo storila tudi drugima dvema. Poznal je ženske!

Repež je stopil k oknu. Pravkar je ves srebrn priplaval mesec čez gorski greben, na drugi strani dolinice je pa počivala megla. Nekje je zaskovikala sova v pošastno noč.

"Z menoj že ne," je mrmral Repež, "z menoj se že ne boš igrala!" in počasi se je obrnil.

Tudi gospa Berta je v postelji še bedela. Nemir se je bil polastil in ji ni dal zaspati. Morebiti jo je bilo zdaj strah tvegane poskusa. Trije možki so prišli zanj v poštev, in vse tri je bila povabila. Eden izmed njih bo že pravi, a le kateri? Gospod Puš, vdovec, ki jo je oboževal in bi ji gotovo vse svoje premoženje položil pred nogo? Ali pa Praček, zvesta duša, prijatelj in hišni svetovalec? Ali pa celo Repež, ki se ga je prav za prav bala? Tega ni vedela. In ker tega ni vedela, je vse tri povabila; zadeva naj se sama od sebe razplete.

Neka deska je zaskripala. Gospa Berta se je zdrznila in je z divje razbijajočim srcem prisluškovala. A nič se ni več zganilo. Čez nekaj trenutkov je stopila s postelje k odprtemu oknu in zagrnila zavese. Mesec se ji je zdel skrivnosten.

Zjutraj so vsi štirje skupaj zajtrkovali. Možki so že sedeli za mizo, gospodinja se je pa še oblačila.

"Nu, ste dobro spali?" se je gospod Puš obrnil h gospodu Repežu.

"Hvala," mu je odgovoril ta, "izvrstno. Samo enkrat, ko se je že svitalo, sem se prebudil. In kdo je sedel tam na znožju moje postelje in z rumenimi očmi resno zrl vame? Črna mačka. Najbrže se je skozi okno pripilazila v sobo."

Čez nekaj časa se je prikazala gospa Berta, lepša kakor kdaj prej. Prinesli so zajtrk.

"Davi proti jutru," sem se nemalo prestrašila. Ko sem se namreč prvič zbudila, je sedela na znožju moje postelje naša črna domača mačka. Najbrže se je skozi okno prithotapila."

Gospod Puš se je odkasijal. Praček je osupno buljil v damo. Repež je pa nekoliko pretirano močno udaril po jajcu na krožniku pred seboj. Sicer je pa zavaladal leden molk. Vdova je presenečena gledala drugega za drugim.

"Dovolite, draga gospa," se je tedaj oglašil Praček, "da takoj po zajtrku odrinem. Pravkar sem se namreč spomnil, da sem večeraj ključke svoje blagajne pustil ležati v pisarni."

"Če bi me hoteli vzeti s saboj v svojem avtomobilu," je dejal gospod Puš, "bi vam bil zelo hvaležen."

Gospa Berta je čutila, da nekaj ni v redu, zato ni ugovarjala. Repež je molčal. Slovo obeh gospodov je bilo hladno in formalno.

"Le kaj imata?" se je gospa Berta obrnila od Repeža, ko sta oba gospoda odšla iz sobe.

"Nemara jima je postalo jasno," je dejal Repež in gospo Berto previdno prijel za roko, "da sta tu odveč. Tudi na moji postelji je namreč davi sedela črna mačka ..."

"Kako ... kaj ...?" "Da, in pripovedoval sem pet minut poprej isto zgodbo o mački, ki ste jo potlej vi povedali. Zdelo se mi je nesmotrno vsako zatrjevanje, ker bi nama tako in tako nihče ne bil verjel, da sva mački ločeno videla. Morebiti je pa tudi dobro tako, in v najslabšem primeru je svetniški sij lepe žene dobil majčkeno razpoko. A čemu lepa žena sploh potrebuje svetniški sij?" In počasi jo je prižehl k sebi.

Čez nekaj časa sta stopila k oknu in pogledala na prostor pred hišo, kjer sta oba gospoda s togotnima obrazoma stopila v avto. Za slovesen zaključek sta pa tisti trenutki stopili dve črni mački z rumenimi očmi skozi hišna vrata, druga za drugo, lepo počasi, najprej mati, potlej pa hčerka. Ker se pa oba zagre-

Orson Welles, filmski direktor in pisatelj.

Hinaoka

Blizu hotela je stala cerkev. Če iz sobe št. 126 pogledaš skozi okno, ugledaš v enaki višini cerkevno uro. Čisto prijetno, svetlo popoldne, zagledal na pogorja in cerkevna ura je odbila četrt.

Mož je bil oblečen v spalno pižamo, sinje in belo črtasto. Ona je desnico ovila okrog njegovega hrbita, njen obraz je bil resen in tako blizu njegovemu, da sta se nosa skoraj dotikala. On je bil naslonjen na levi komolec, izraz njegovega obraza je bil zbran. Čul je, kako mu utripa srce. Tako sta počivala negibno v popolnem molku. Hotel-ska soba št. 126 je bila preveč zakurjena. Med belim pohištvom se je opotekala lečica.

Ona je dvignila levoico in njeni prsti so tipali sanjavo in otroško po njegovem licu. Njegove oči so postale pozornejše, prav resne, nekoliko radovedne, res hipnotizerske.

Bil je plečast. Obraza podolgastega, oči so se zeleno svetlikale, lica so bila gladko obrta, v svet je štrlela kratko pristrizena bradica, rdečkasto svetla, ne preveč prikupna. Ne da bi spremenil svoj položaj in ne da bi umaknil pogled, je izprožil svojo svobodno desnico pod njeno nadlehtje. Segel je po zelenkastem vzglavniku, ki je bil zdrsnil na stran, in je z njim podprl njeno glavo. Glavica se je res takoj prilonila ob zelenkasti vzglavnik.

Njemu samemu ni bilo neprijetno, da so mu njeni prsti zapirali oči. Zdaj pa zdaj sta se spogledala, kakor da vsak zase mirno nekaj premišljujeta. Ona mu je z obema očesoma zrla v njegovo desno oko, ki je strmelo brezizrazno v njo. Komaj je še prenašala ostrino njegovega pogleda. Njena leвица je togo zdrsnila z njegovega obraza.

Kakor da hoče nekaj preizkusiti, je iztegnil desnico proti mizi, ki je stala tam blizu. Posegel je po namiznem pregrinjalu, ker je vedel, da tam leži ročno zrcalce, katerega se poslužuje za svoje čarovniške vežbe. Pa se je mahoma premislil, spremenil je načrt, zdaj ni potreboval zrcala. Izraz njenega obraza je ostal neizpremenjen. Ležala je in mirno dihala. Bila je uspavana. Njena desnica je zdrsnila z njegovega hrbita.

Stal je tik ob njej, oči ostro uprtih v njen obraz. Začel je govoriti — najprej zelo previdno, enakomerno poudarjajoč zlog z zlogom in skoraj napol prepevaje:

— Ali spiš, srček moj? Ali spiš prav trdno, ali ne čuješ?

Ona je odgovorila komaj slišno: "Da, dragi."

— Zdaj te bom izpraševal in ti mi boš vse povedala.

Komaj slišno: "Da, dragi."

— Predvečerajšnjim, saj veš, danes je ponedeljek, večeraj je bila nedelja, predvečerajšnjim torej, ko sem bil pri vas ...

— Da ...

— Le previdno, le previdno. Le spančaja, — ko sem torej bil pri vas in sem te hotel odvesti k poročnemu uradu ... katero uro?

— Moral sem čakati. Precej dolgo. Bila si s svojim očetom in materjo v jedilnici, jaz pa sem stal v prvi sobi. Ko si pozneje prišla, si bila objokana. Ali razumeš vse, kar ti pravim?

njena gospoda nista niti enkrat obrnila, nista videla tega osmeronožnega alibija. Toda tudi dvojica zgoraj pri oknu ni več polagala važnosti na to ...

— Da, dragi. — Kaj se je bilo zgodilo v jedilnici? Ali nisi marala z menoj? Ali si se v zadnjem trenutku premislila? Ker sem star 37 let in ti še dvajset? Starši so ti morali prigravarjati? Postala je nemirna. Molčala je.

— Mar ti je spet tisti Albert zmešal glavo? Saj si rekla, da si vezana na Alberta, ali ne? Globoko je dihala.

— Da ... Albert je prišel in je rekel ...

— Tako, Albert je bil v jedilnici?

— Da, bil je zelo hud, kar divji je bil, in je rekel, da se poročim s teboj samo zato, ker imaš ...

— Dalje!

— Ker imaš toliko denarja. Rekla sem, da ne. Vprašal je, če je z njim vse pri kraju. Pridrtila sem. Potem je odšel skozi vrata v kuhinjo, ker ti nisi smel zvedeti, da je prišel k meni. In potem je bila mama zelo huda.

— In kaj je rekla?

— Rekla mi je, jaz naj bi skrbel, da bo lahko Albert dalje študiral. Jaz pa sem odgovorila, da s tako misljo pač ne smem stopiti pred tebe.

— Zakaj pa ne?

— Kako, da bi ti dajal Albertu vsak mesec kakšna dva tisočaka?

— O, prav rad. To bi mi bila morala takoj reči. In kaj je še rekla mama.

— Rekla je, da bi jaz pač še lahko počakala. Ti da me vzameš za ženo samo zato, ker sem lepa, nič drugega. Tedaj sem se zjokala.

— In potem?

— Nič drugega. To zaslisevanje je bilo zelo utrudljivo. Na koncu se je le težko še kaj razumelo. On je še enkrat vprašal:

— In ti ljubiš samo mene? Samo mene?

Kakor iz daljne daljave je prišel odgovor. Bil je samo še dih: — Samo tebe!

Opazoval jo je namrščenih obrvi in je čutil skoraj nekakšno

trgovsko veselje, da jo ima svoji lasti, njo, njen aveti obraz. Krasno dekle, prekrasno dekle. Zdajci se je ometična vešča vrtela na njeno mehko čelo. Vztrepetala. Sedela je natančno sredi čela, razširjala je krila, in la je že močno iztrošena. V nje žvi glavi so se naglo mešale misli. Kakor brzojavke, prepeste in šifrirane. Odganjal je svoje misli in je naposled odgnal tudi veščo. Potem je lahko, kor je pač znal, položil svoje roke na njen obraz, dokler ni došel do deset. Spet so bile njegove obrvi namrščene. Pri se je smehljaj. Pa tudi ona je smehljajla, čeprav se je dila, da se ne bi smehljajla več. Toda ni se mogla vzdržati in k sreči on sam ni čutil, da se smehljajla skrivaj pod njegovimi rokami. Naglo jo je pobožal čelu dvakrat, trikrat in je klical po imenu. Vsa srečna odprla oči. Zmedena kakor je zaspana se je ozirala nazaj. — Kaj ... kaj se je prav zgodilo? Kakor da sem spala. — O, kako si sladka! Zvenela na cerkvenem stolpu, udarila četrt na peto. Njene oči so se spet lahko prile, voljno si je položila levo pod glavo in je rekla: "Dragi, li ne bi rajši spustil zavese?" Dragi je bil nekoliko nagubal. Potem je rekel: "Res, prav si ka si." Preizkušnja je bila občana in zakonca sta se poljubila. C. B.

Utemeljen vzrok
Uslužbenka: "Prosim vas, spod šef, rada bi dobila tri dopusta."
Šef: "Kaj vam je pa šimla glavo? Saj je že Pisun dobil dni dopusta, čes da se ženi."
Uslužbenka: "Da, in jaz njejeva nevesta."
Dober nasvet
Tine: "Zakaj hodiš z Miro, je vendar tako grda!"
Tone: "Tiho bodi, ona ima tranjo lepoto."
Tine: "Potem jo pa obrni!"

TISKARNA S.N.P.

SPREJEMA VSA
v tiskarsko obrt spadajoča dela
Tiska vabila za veselice in shode, vizičnice, časnik, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvaškem, slovaškem, češkem, angleškem jeziku in drugih.
VODSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S.N.P. I. TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI
Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne.—Čeno smerne, unijsko delo prvo
pišite po informacije na naslov:
SNPJ PRINTERY
2657-59 S. LAWNDALE AVENUE CHICAGO, ILLINOIS
TEL. ROCKWELL 4904

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETA

Po sklepu 11. redne konvencije se lahko naroči na list Prosveta in prijete eden, dva, tri, štiri ali pet članov iz ene družine k eni naročnini. List Prosveta stane za vse enako, za člane ali nečlane \$1.00 na eno leto naročnino. Ker pa člani še plačujejo pri assessment \$1.00 na tednik, se jim to prijete k naročnini. Torej sedaj ni varna več, da je list predrag za člane S.N.P. List Prosveta je vada lastna in gotovo je v vsaki družini nekdo, ki bi rad čital list vsak dan.
Pojasnilo—Vselej kakor hitro kateri teh članov preneha biti član S.N.P., ali če se preseli pro od družine in bo zahteval sam svoj list tednik, bode moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skupaj naročena na dnevnik Prosveta, to takoj nannaniti upravništvu lista, in obenem doplačati dotično foto listu Prosveta. Ako tega ne stori, tedaj mora upravništvo izdati datum za to vsoto naročnina.
Cena listu Prosveta je:
Za Združ. države in Kanado \$6.00 Za Cincero in Chicago je \$7.50
1 tednik in 4.50 1 tednik in 6.50
2 tednika in 8.00 2 tednika in 11.00
3 tednike in 11.50 3 tednike in 15.50
4 tednike in 15.00 4 tednike in 19.50
5 tednikov in 19.00 5 tednikov in 23.50
Za Evropo je \$9.00
Ispolnite spodnji kupon, priložite potrebno vsoto denarja ali Money Order v pisnu in si naročite Prosveto, list, ki je vada lastna.

PROSVETA, S.N.P.
2657 So. Lawndale Ave.
Chicago, Ill.
Priloženo pošiljam naročnino za list Prosveto vsoto \$
1) Ime Čl. družina št.
Naslov
Ustavite tednik in ga pripišite k moji naročnini od slednjega članov moje družine:
2) Čl. družina št.
3) Čl. družina št.
4) Čl. družina št.
5) Čl. družina št.
Mesto Država
Nov naročnik Star naročnik